

PREDSEDNÍCTVU ZBORU POVERENÍKOV

Bratislava 22. júla 1948

Eduard Okrucký, veľkoobchodník v Bratislave, ktorý sa zdržuje t. č. na neznámom mieste v Chile, zanechal vo svojom byte v Bratislave na Suchom mýte väčšie množstvo obrazov, ktoré podľa znaleckej mienky majú značnú umeleckú hodnotu, takže prichádzajú do úvahy aj pre vybavenie budúcej sa Národnej galérie. Povereníctvo školstva a osvetu, ktoré dostalo túto správu od Povereníctva financií (obrazy sú zabavené Povereníctvom financií za daňové nedoplatky menovaného veľkoobchodníka pod číslom 16.667/48-III/9), vyslalo znalca, ktorý zariadil odborné uskladnenie týchto obrazov. Tieto obrazy boli zabavené na uhradenie vysokých daňových nedoplatkov Eduarda Okruckého a ich predajom štátna finančná správa by mohla uhradiť čiastku týchto daňových nedoplatkov, pretože však ide o umelecké pamiatky veľkej hodnoty a bolo by škoda, aby pripadli súkromníkom, navrhujem v dohode s Povereníctvom financií, aby tieto obrazy štátna finančná správa darovala Národnej galérii a tak sa tieto umelecké hodnoty sprístupnili širokej verejnosti.

Treba tiež uvážiť, že pri budovaní Národnej galérie štátu vzniknú tak či tak určité finančné zaťaženia, ktorých čiastka darovaním zmienených obrazov by takto odpadla (štátna školská správa by bola totiž ináč nútená odkúpiť obrazy od štátnej finančnej správy a na túto kúpu — či už vo verejnej dražbe alebo iným spôsobom — školský rezort úhradu nemá). Z týchto dôvodov navrhujem prijať toto uznesenie:

„Zbor povereníkov na zasadnutí dňa uzniesol sa, aby obrazy po veľkoobchodníkovi Eduardovi Okruckom, naostatok bytom v Bratislave, Suché mýto 5, t. č. na neznámom mieste v Chile, ktoré boli zabavené Daňovým úradom v Bratislave na vyrov-

nanie jeho daňových nedoplatkov, darovalo Poverenictvo financií pre zakladajúcu sa Národnú galériu, a to jednotlivé obrazy podľa zoznamu predloženého Poverenictvom školstva a osvetu pod číslom 1.706/48-K.p. Uskutoční povereník financií a povereník školstva a osvetu“.

Povereník:
L. Novomeský

Išlo o 29 olejomalieb v celkovej hodnote 2 300 000 Kčs od talianskych, holandských, nemeckých a i. autorov zo 16.—18. stor. Novomeský sa o nich dozvedel už v júni a 10. VI. sa obrátil na povereníka financií J. Púlla s tým, že obrazy majú takú cenu, aby sa uložili v národnej galérii. PŠO však nemá na to plánované peniaze. Odovzdanie obrazov do galérie je však „potrebné v záujme znárodňovania kultúrnych majetkov a hodnôt“. Novomeský vidí najschodnejšiu cestu v tom, že obrazy sa ponechajú galérii za prevodný poplatok, čiže sa jej darujú. Stačí, aby povereník financií dal príslušný príkaz svojim úradníkom alebo priamo Daňovému úradu.

Púllor osobný tajomník oznámil 23. VI. PŠO, že má vyslať svojho zástupcu na prerokovanie veci. Mal by to byť špecialista na odborné uskladňovanie obrazov. Novomeský poprosil 2. VII. dr. A. Güntherovú, aby otázku Okruckého obrazov sledovala až do konečného vyriešenia. Ako vyplýva z listu PZP, povereníci sa dohodli v záujme obohatenia národnej kultúry. Asi to však nebolo také jednoduché a jednoznačné, ako si povereník školstva myslel, lebo 24. VII. v pokynoch pre VII. odbor píše:

„S povereníkom financií dohodovoril som sa o takýchto spôsoboch prevodu v zozname vyznačených obrazov...“

1. Ak z hľadiska zvyklostí u finančnej správy to bude možné, odstúpi finčná správa nami požadované obrazy za uznávací poplatok, ktorý nebude vyšší ako 50 000 Kčs.

2. Ak tento postup nebude možný, obráti sa povereník financií s povereníkom školstva so spoločným návrhom na Zbor povereníkov. Aj zatiaľ prosím, aby VII. odbor viedol celú vec v neprestajnej evidencii.“

Problém bol v tom, že Okruckého obrazy neprepadli v prospech štátu a tak ich PF nemohlo darovať galérii. V septembri sa preto povereníci dohodli, že PŠO zaplatí 870 000 Kčs (dvesto tisíc v r. 1948, zvyšok z rozpočtu na rok 1949). Nákupno-darovacia kalvária sa tým

však neskončila, lebo Novomeský 9. X. informuje VII. odbor:

„...nastala komplikácia v tom, že Povereníctvo financií žiada zaplatiť za obrazy predané nám z voľnej ruky (namiesto dražby) 2/3 prvej odhadnej ceny, t. j. niečo vyše poldruha milióna Kčs... Žiadam, aby vec vzal na vedomie Zbor povereníkov. VII. odbor nech sa dohovori s ústredným rozpočtovým referentom... o celej veci a to v zmysle, že nedotkneme sa z titulu zakúpenia týchto obrazov položiek, ktoré máme na nákup umeleckých diel a ktoré musíme použiť na podporu žijúcich výtvarníkov nákupom obrazov z jesennej výstavy Bloku. V každom prípade treba tiež dať sa do styku s PF, s ktorým treba vec definitívne vyadministrovať.“

Po administrovaní a vyjednávaní Güntherová po dohode s rozpočtovým referentom Šimkom 15. X. oznámila, že obrazy sa musia zaplatiť z úspor, lebo na riadnej položke toľko peňazí niet. Podľa dohovoru s PF kúpna cena obrazov sa znížila na polovicu prvého odhadu (tento dohovor sa dostal aj do uznesenia ZP). 13. XI. 48 však Güntherová informuje, že cena i tak prevyšuje možnosti PŠO. Po dôkladnom technickom preskúmaní vyradili odborníci jedenásť menej významných obrazov (obava z falzifikátov), takže definitívne rozhodnutie znie: PŠO kúpi 17 obrazov v cene 822 000 Kčs, z plánovanej položky zaplatí 200 000, zvyšok z úspor. Na ostatné obrazy nereflektuje, prekročenie uvedenej sumy nepokladá za hospodárne.

Ak sa už nič nestalo (doklady sa nezachovali), do chystanej národnej galérie pribudlo 17 obrazov hodnotných starých majstrov.